

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Українська мова та література
спеціальності

035 Філологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

другого рівня вищої освіти

Затверджено Вченою радою Сумського
державного педагогічного
університету імені А.С. Макаренка
Протокол № 10 від 27 квітня
2020 року

Голова Вченої ради
Ректор

Ю.О. Лянной

Суми 2020 р.

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми
035 Філологія (Українська мова та література)
другого рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література
галузі знань 03 Гуманітарні науки
кваліфікація Магістр філології за спеціалізацією

Освітня програма розглянута на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 11 від 27 лютого 2020 р.
Завідувач кафедри Семеног О.М. ();

« _____ » _____ 20__ р

Ухвалено навчально-методичною радою факультету іноземної та слов'янської філології

Протокол № 8 від «16» квітня 2020 р.

Голова НМК Семеног О.М. ()

Перший проректор _____ Л.В. Пшенична

Начальник центру забезпечення якості освіти _____ М.М. Ячменик

ПЕРЕДМОВА

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка розробляє освітньо-професійну програму Українська мова та література за спеціальністю 035 Філологія підготовки рівня освіти магістра до виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю до розробки Стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти з названої спеціальності.

Освітня професійна програма Українська мова та література враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2019 р. № 871. Стандарт погоджено рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 21.05.2019 р. № 5.

1. Розробники:

Кириленко Надія Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури, гарант ОПП;

Семенов Олена Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови і літератури;

Герман Вікторія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури;

Матвієнко Валерія Едуардівна, аспірант факультету іноземної та слов'янської філології;

Симончук Анастасія Валеріївна – магістрант факультету іноземної та слов'янської філології.

Ця програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

2. УВЕДЕНО ВПЕРШЕ

3. Рецензенти:

Кульбабська Олена Валентинівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Носенко Людмила Олександрівна – вчитель української мови і літератури Комунальної установи Сумській спеціалізованої школи I-III ступенів № 7 імені Максима Савченка Сумської міської ради.

1. Профіль освітньої професійної програми

Українська мова та література

1 – Загальна інформація	
Повні назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка Факультет іноземної та слов'янської філології
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти: магістр Кваліфікація: Магістр філології. Філолог. Викладач української мови і літератури.
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Українська мова та література
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Вища освіта – перший освітній рівень
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	З 1 вересня 2020 року до впровадження Стандарту вищої освіти спеціальності 035 Філологія 035.01 Українська мова та література. Унесено зміни відповідно до стандарту від 21.05.2019 р. № 5.
2 – Мета освітньої програми	
<p>Навчання в магістратурі спрямовано на підготовку висококваліфікованих фахівців у сфері середньої та вищої освіти, які володіють системою знань, знайомі з сучасними науковими досягненнями в галузях лінгвістичних та літературознавчих дисциплін, зокрема, можуть критично оцінювати та застосовувати на практиці теоретичні постулати та інноваційні методи, здатні до постійного навчання і самовдосконалення, здатні навчати учнів та студентів на високому методичному та професійному рівні, спираючись на найсучасніші техніки та методики навчального процесу, брати участь у наукових дослідженнях.</p>	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	<p>Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Об'єктами вивчення є педагогічні процеси у старшій та вищій школі, пов'язані з викладанням мовно-літературних дисциплін, сучасні технології навчання, організація педагогічного дослідження.</p> <p>Програма передбачає такі компоненти: цикл загальної підготовки (9 кредитів ЄКТС, 270 год.); цикл професійної підготовки: обов'язкові дисципліни (37 кредитів ЄКТС, 1110 год.); дисциплін вільного вибору (23 кредити ЄКТС, 690 год.); практична підготовка (9 кредитів ЄКТС, 270 год.); підсумкова атестація 12 кредитів, 360 год; підготовка кваліфікаційної роботи (10 кредитів ЄКТС, 300 год.).</p> <p>Навчальні дисципліни циклу загальної підготовки: риторика, іноземна мова за професійним спрямуванням, теорія літератури.</p>

	<p>Навчальні дисципліни циклу професійної підготовки: педагогіка вищої школи, лінгвопоетика художнього тексту: інтерпретаційні підходи, лінгвістичні теорії і опис мови, культура літературознавчих досліджень, методика викладання української мови у вищій школі, літературна компаративістика, актуальні питання розвитку української літератури початку ХХІ ст., теоретичні та методологічні проблеми аналізу художнього тексту, нові напрями сучасної лінгвістики, літературні напрями, течії ХХ – поч. ХХІ ст.</p> <p>Навчальні дисципліни професійного циклу, які пропонуються для вибору студента: літературна норма і мовна практика / мовно-літературний стандарт: теорія і практика; методика проведення педагогічного експерименту в закладі вищої освіти / методи наукового дослідження в методиці навчання української літератури; лінгводидактика: становлення та сучасні тенденції / актуальні питання сучасної лінгводидактики; українська постмодерна проза як літературно-естетичний феномен / жіноча література як художньо-естетичний феномен; наукова спадщина українських мовознавців ХХ століття / українські словники: історія та типологія.</p>
Орієнтація освітньої програми	<p>Освітньо-професійна програма підготовки магістрів.</p> <p>Програма ґрунтується на сучасних наукових знаннях про цілі й цінності філологічної освіти та методики навчання мови і літератури у вищих навчальних закладах, про традиційні та інноваційні підходи до вирішення проблем педагогічної освіти.</p>
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>Загальна вища освіта в галузі знань 03 Гуманітарні науки</p> <p>Акцент робиться на здобутті компетентностей у галузі філологічної освіти, що обумовлює визначену зайнятість та можливість подальшої освіти, кар'єрного зростання.</p> <p>Професійна освіта в галузі педагогіки та методики викладання української мови і літератури у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації.</p> <p>Ключові слова: освіта, магістр освіти, викладач, філолог, українська мова і література</p>
Особливості програми	<p>Успішне завершення програми передбачає здобуття фундаментальних та професійно орієнтованих знань і вмінь, здатності вирішувати типові професійні завдання в галузі філології та суміжних спеціальностей.</p> <p>Успішне проходження виробничої педагогічної практики у закладах вищої освіти.</p> <p>Успішний захист магістерських робіт.</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Випускників програми призначено для викладацької, навчально-виховної, науково-методичної та організаційно-управлінської діяльності в системі освіти України відповідно до отриманого напрямку підготовки.</p> <p>Магістр освіти здатний проводити самостійні науково-критичні дослідження як на замовлення зацікавлених у цьому інституцій (міністерств, відомств, комітетів, фондів,</p>

	видавництв, редакцій тощо), так і в аспекті власного становлення як фахівця вищої кваліфікації – навчання в аспірантурі.
Подальше навчання	Аспірантські програми з філологічної освіти, теорії і методики викладання в середній і вищій школі, міждисциплінарні програми, близькі до освіти (педагогіка вищої освіти, управління закладами освіти), літературознавства, мовознавства, зіставного мовознавства, перекладознавства тощо.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, кейс-технології, індивідуально-творчий та практичний підходи. Лекції, семінари, практичні заняття в групах, самостійна робота на основі підручників та конспектів, електронних підручників, консультації з викладачами, підготовка магістерської роботи.
Оцінювання	Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямовані на опанування навчального навантаження з освітньої програми: поточний контроль, поетапний, підсумковий контроль, кваліфікаційні наукові роботи; письмові, усні екзамени, тестування, есе, презентації, виконання творчих завдань, колоквиуми, залік з педагогічної практики, магістерська робота.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному</p>

<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>рівні. ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.</p> <p>ФК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.</p> <p>ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.</p> <p>ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.</p> <p>ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.</p> <p>ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.</p> <p>ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.</p> <p>ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.</p>
<p>7 – Програмні результати навчання</p>	
	<p>Знання і розуміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розуміння шляхів розвитку творчого потенціалу системи вищої освіти України в умовах реформаційних перетворень (ПРН 1); – базові уявлення про філософсько-методологічний аналіз сучасного стану освіти в Україні та за кордоном (ПРН 2); – базові уявлення про психологічні чинники, які впливають на процес навчання студентів ЗВО (ПРН 3); – сучасні уявлення про структуру педагогічних здібностей та шляхи їх формування у студентів ЗВО (ПРН 4); – досконале володіння українською та іноземною мовами (із урахуванням їх фонетичних, лексико-граматичних, стилістичних та прагмалінгвістичних особливостей) (ПРН 5); – поглиблені знання з історії лінгвістичних учень, сучасного мовознавства, теорії мовної комунікації, принципи риторики, основи контрастивної і типологічної лінгвістики (ПРН 6); – поглиблені знання з актуальних проблем сучасної філології, сучасних лінгвістичних та літературознавчих шкіл (ПРН 7); – поглиблені знання з теорії літератури, концепції сучасного літературознавства (ПРН 8); – уявлення про сучасні методи лінгвістичних та

	<p>літературознавчих досліджень (ПРН 9).</p> <p>Застосування знань і розуміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – досконале володіння українською та іноземною мовами (ПРН 10); – володіння методами вивчення та дослідження мови і літератури, виробленими мовознавчою та літературознавчою науками протягом століть (ПРН 11); – уміння вести спостереження за фактами мовної та літературної дійсності під кутом зору використання фактичних даних у практичній діяльності (ПРН 12); – уміння узагальнювати знання з основ теорії та історії мови та літератури на основі поглибленого вивчення мовних законів та історико-літературного процесу (ПРН 13); – кваліфіковане здійснення освітньої та педагогічної роботи, сприяння гармонійному розвитку особистості, підготовці до активної професійної діяльності (ПРН 14). <p>Формування суджень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність оперувати одержаними знаннями в галузі педагогіки, психології, лінгвістики, літературознавства, методики викладання української та іноземної мов та літератури для вирішення проблемних завдань у галузі філології та методології (ПРН 15); – здатність висловлювати дискусійні судження про предмет і специфіку досліджуваної проблеми (ПРН 16); – здатність орієнтуватися в сучасних напрямках навчання мови і літератури та інноваційних технологіях (ПРН 17).
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Розробники:</p> <p>Кириленко Надія Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури, гарант ОПП.</p> <p>Семенов Олена Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови і літератури;</p> <p>Герман Вікторія Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури.</p> <p>Усі науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації освітньої складової освітньо-професійної програми, є штатними співробітниками Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, мають науковий ступінь і вчене звання та підтверджений рівень наукової і професійної активності та проходять підвищення кваліфікації кожні 5 років.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням.</p> <p>Наявність соціально-побутової інфраструктури, кількість місць у гуртожитках відповідно до вимог.</p> <p>Для проведення досліджень потрібні науково-дослідницькі лабораторії кафедр української мови і літератури, російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання, германської філології.</p> <p>Для проведення інформаційного пошуку та обробки результатів потрібен спеціалізований комп'ютерний клас факультету іноземної та слов'янської філології з необмеженим</p>

	відкритим доступом до Інтернет-мережі.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Офіційний веб-сайт https://www.sspu.sumy.ua/ містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти. Передбачено наявність навчально-методичного забезпечення з дисциплін, де наведена навчально-методична література, яка наявна в науковій бібліотечі університету. Додатково використовуються авторські методичні розробки кураторів курсів і спецкурсів.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Укладено угоди з: – Луганський національний університет імені Т.Г. Шевченка. – ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника» (м. Івано-Франківськ). – Донбаський державний педагогічний університет (м. Слов'янськ).
Міжнародна кредитна мобільність	Укладено угоди з: – Університет Суспільних Наук (м. Лодзь, Польща). – Брестський державний університет ім. О.С. Пушкіна (м. Брест, Білорусія)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Програма передбачає наявність у іноземних здобувачів вищої освіти навичок роботи з текстами українською або російською та англійською мовами, уміння працювати з віддаленими джерелами інформації.

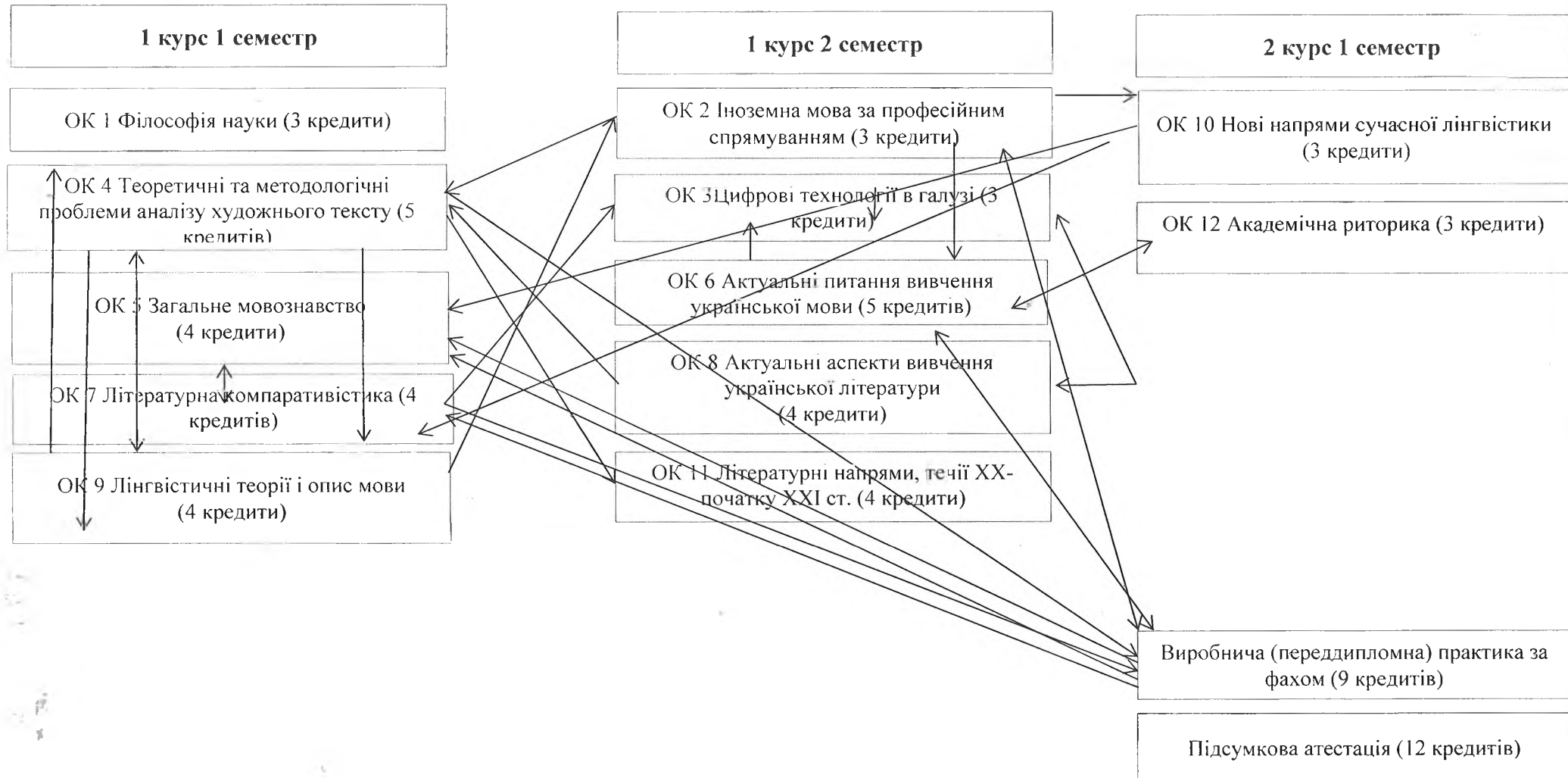
2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код п/а	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів	Форма контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
1.1. Цикл загальної підготовки			
ОК 1	Філософія науки	3	Залік
ОК 2	Іноземна мова за професійним спрямуванням	3	Залік
ОК 3	Цифрові технології в галузі	3	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент циклу загальної підготовки:		9 (270 годин)	
1.2. Цикл професійної підготовки			
ОК 4	Теоретичні та методологічні проблеми аналізу художнього тексту	5	Залік
ОК 5	Загальне мовознавство	4	Залік
ОК 6	Актуальні питання вивчення української	5	Екзамен

	мови		
ОК 7	Літературна компаративістика	4	Екзамен
ОК 8	Актуальні аспекти вивчення української літератури	5	Екзамен
ОК 9	Лінгвістичні теорії і опис мови	4	Екзамен
ОК 10	Нові напрями сучасної лінгвістики	3	Залік
ОК 11	Літературні напрями, течії ХХ-початку ХХІ ст.	4	Залік
ОК 12	Академічна риторика	3	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент циклу професійної підготовки:		37 (1110 годин)	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		46 (1380 годин)	
Вибіркові компоненти ОП			
Загальний обсяг вибірових компонент:		23 (690 годин)	
Практична підготовка			
ПП	Виробнича (переддипломна) практика за фахом	9	Залік
Загальний обсяг компоненту практична підготовка:		9 (270 годин)	
Підсумкова атестація			
М	Підготовка кваліфікаційної роботи	10	Захист
ПА	Захист кваліфікаційної роботи	2	Захист
Загальний обсяг компоненту підсумкова атестація:		12 (360 годин)	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90 (2700 годин)	

2. Структурно-логічна схема ОП

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Кожен із трьох семестрів закінчується складанням заліково-екзаменаційної сесії. Перелік заліків та екзаменів кожної екзаменаційної сесії визначений навчальним планом. У третьому семестрі магістранти проходять педагогічну практику в ЗВО тривалістю 8 тижні кожна, що завершується заліком із виставленням відповідної оцінки.

Атестація випускників освітньо-професійної програми Українська мова та література проводиться у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи.

Кваліфікаційна робота виконується протягом усього періоду навчання, а завершується у визначений навчальним планом час – 1 тиждень після проходження виробничої педагогічної практики. Робота повинна бути самостійно виконаною, логічно завершеною й пов'язаною з вирішенням науково-дослідницьких завдань того виду діяльності, до якого готується магістр.

Під час виконання магістерської роботи студенти повинні продемонструвати свою здатність і вміння використовувати отримані поглиблені знання, уміння та сформовані загальнокультурні і професійні компетентності, самостійно вирішувати завдання своєї професійної діяльності, уміти обґрунтовано обирати шляхи вирішення професійних завдань у контексті власного дослідження, науково аргументувати і захищати власну точку зору. Захист роботи в обов'язковому порядку передбачає оцінку рівня мовленнєвої культури випускника.

Атестація завершується видачею документа встановленого зразка про присудження ступеня магістра з присвоєнням кваліфікації: Магістр філології. Філолог. Викладач української мови і літератури.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

**4. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми**

	OK 1.01	OK 1.02	OK 1.03	OK 2.01	OK 2.02	OK 2.03	OK 2.04	OK 2.05	OK 2.06	OK 2.07	OK 2.08	OK 2.09	ПП
ІК	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ЗК 1	•	•	•	•	•	•	•						•
ЗК 2	•		•		•	•	•	•					•
ЗК 3	•		•	•	•	•	•		•				•
ЗК 4	•				•	•	•	•					•
ЗК 5	•						•						•
ЗК 6	•		•				•						•
ЗК 7	•	•			•	•	•	•					•
ЗК 8	•	•		•			•		•				•
ЗК 9	•	•					•						•
ЗК 10	•				•	•	•	•					•

3K 11	•				•	•	•							•
3K 12	•						•							•
ΦK 1	•				•	•	•							•
ΦK 2	•						•							•
ΦK 3	•						•							•
ΦK 4	•				•	•	•							•
ΦK 5		•		•			•							•
ΦK 6	•				•	•								•
ΦK 7					•	•	•							•
ΦK 8									•					•

**Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОК 1.01	ОК 1.02	ОК 1.03	ОК 2.01	ОК 2.02	ОК 2.03	ОК 2.04	ОК 2.05	ОК 2.06	ОК 2.07	ОК 2.08	ОК 2.09	ПП
ПРН1				•			•		•				•
ПРН 2				•			•		•				•
ПРН 3				•			•						•
ПРН 4				•			•						•
ПРН 5	•	•											•
ПРН 6	•												•
ПРН 7	•		•		•	•	•				•	•	•
ПРН 8			•					•	•				•
ПРН 9			•		•	•	•		•	•	•	•	•
ПРН 10	•	•		•			•						•
ПРН 11			•										•
ПРН 12	•		•		•	•			•	•	•	•	•
ПРН 13	•		•				•	•					•

ПРН 14	•			•			•						•
ПРН 15	•			•			•			•			•
ПРН 16	•		•		•	•	•			•	•	•	•
ПРН 17	•		•				•	•		•			•